

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Łódź, dnia 15 czerwca 2023 r.

Poz. 5003

UCHWAŁA NR LXXIV/600/2023 RADY MIEJSKIEJ TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO

z dnia 25 maja 2023 r.

w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023 - 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, poz. 572), art. 5a ust. 1 i 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 571), Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Wieloletni Program Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023 - 2026, zgodnie z załącznikiem, stanowiącym integralną część niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej Tomaszowa
Mazowieckiego

Krzysztof Kuchta

Załącznik do uchwały Nr LXXIV/600/2023
Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego
z dnia 25 maja 2023 r.

Wieloletni Program Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023 - 2026

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1. Wieloletni Program Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2023-2026 jest dokumentem kierunkowym w zakresie rozwoju partnerskiej współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych. Program wyznacza cele i działania jakie są konieczne do podjęcia w najbliższych latach by wspólnie móc rozwijać działania na rzecz mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. Miasto mając na uwadze realizację zasad współpracy chce wspólnie z partnerami społecznymi budować potencjał obywatelski Tomaszowa Mazowieckiego, wspierać oddolne inicjatywy mieszkańców oraz zapewnić wysoką jakość realizacji zadań publicznych.

§ 2. Ilekroć w niniejszym Programie jest mowa o:

- 1) Prezydencie – należy przez to rozumieć Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego;
- 2) Mieście – należy przez to rozumieć Miasto Tomaszów Mazowiecki;
- 3) Urzędzie – należy przez to rozumieć Urząd Miasta Tomaszowa Mazowieckiego;
- 4) komórkach organizacyjnych – należy przez to rozumieć wydziały (równorzędne komórki organizacyjne o innej nazwie) Urzędu i miejskie jednostki organizacyjne;
- 5) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 6) organizacjach pozarządowych – należy przez to rozumieć organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy;
- 7) konkursach ofert – należy przez to rozumieć otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych dla organizacji pozarządowych, ogłoszone zgodnie z art. 13 ustawy lub innych ustaw właściwych wskazanych w dokumencie;
- 8) zadaniach publicznych – należy przez to rozumieć zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy;
- 9) zakupach usług - należy przez to rozumieć zakupy usług realizowane w trybie zakupów poniżej 130 tys. złotych lub z zastosowaniem przepisów Prawo zamówień publicznych;
- 10) mikrograntach - należy przez to rozumieć instrument realizacji zadań Miasta w oparciu o zlecenie prowadzenia w Mieście Lokalnego Programu Mikrograntów;
- 11) MRDPP - należy przez to rozumieć Miejską Radę Działalności Pożytku Publicznego przy Prezydencie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Rozdział 2 Adresaci Programu

§ 3. Bezpośrednimi adresatami Programu są:

- 1) organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta;
- 2) Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego;
- 3) Urząd Miasta Tomaszowa Mazowieckiego;
- 4) miejskie jednostki organizacyjne.

§ 4. Pośrednimi adresatami Programu są mieszkańcy Tomaszowa Mazowieckiego objęci realizowanymi zadaniami i usługami.

Rozdział 3 **Zasady realizacji Programu**

§ 5. Współpraca Miasta z organizacjami odbywa się na następujących zasadach:

- 1) pomocniczości, zgodnie z którą Miasto przekazuje zadania do bezpośredniej realizacji organizacjom pozarządowym tam, gdzie istnieją ku temu odpowiednie warunki organizacyjne i finansowe a organizacje mają zdolność do prowadzenia działań;
- 2) suwerenności stron, zgodnie z którą zarówno Miasto, jak i organizacje pozarządowe nie mogą ograniczać swojego prawa do samostanowienia;
- 3) partnerstwa, tj. równości stron, wspólnego definiowania problemów i celów oraz łączenia zasobów w celu ich realizacji;
- 4) efektywności, która polega na wspólnym dążeniu do osiągnięcia możliwie jak najlepszych efektów przy jak najmniejszych nakładach i poszanowaniu publicznych i prywatnych zasobów;
- 5) uczciwej konkurencji, tj. włączania do współpracy na równych prawach wszystkich zainteresowanych podmiotów;
- 6) jawności, zgodnie z którą wszystkie aspekty współpracy są dostępne dla zainteresowanych, a wyniki współpracy są upowszechniane w sposób zapewniający dostęp do nich;
- 7) dostępności, zgodnie z którą zarówno Miasto, jak i organizacje pozarządowe dokładają wszelkich starań, by zapewnić możliwości udziału we współpracy wszystkim mieszkańcom i mieszkankom Miasta – w tym szczególnie osobom z niepełnosprawnościami, z zachowaniem zasad wynikających z ustawy o dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019 poz. 1696).

§ 6. Miasto i organizacje pozarządowe deklarują stosowanie zasad współpracy przy wdrażaniu działań w obszarze współpracy finansowej i niefinansowej.

Rozdział 4 **Diagnoza współpracy**

§ 7. 1. Punkt wyjścia do opracowania Wieloletniego Programu Współpracy na lata 2023-2026 stanowiły działania diagnostyczne służące określeniu kondycji współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi. Diagnoza została oparta o:

- 1) analizę zapisów rocznych programów współpracy na lata 2019-2022;
- 2) analizę sprawozdań z realizacji rocznych programów współpracy w latach 2019- 2021;
- 3) badanie ankietowe przeprowadzone wśród organizacji pozarządowych współpracujących z Miastem;
- 4) dwa warsztaty diagnostyczne, jeden z urzędnikami odpowiedzialnymi za współpracę z organizacjami w poszczególnych wydziałach Urzędu Miasta i w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, drugi z przedstawicielami lokalnych organizacji pozarządowych.

2. W oparciu o działania diagnostyczne opracowano raport. W niniejszym rozdziale przedstawione kluczowe postulaty dot. rozwoju współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi zgłaszane przez obie strony współpracy.

- 1) Generalna ocena współpracy:
 - a) Zarówno wyniki ankiety jak i rozmowy z przedstawicielami organizacji pozarządowych i Urzędu Miasta wskazują na generalnie wysoki poziom zadowolenia ze współpracy wśród podmiotów bezpośrednio w nią zaangażowanych.
 - b) Ogólna ocena współpracy z Urzędem Miasta organizacji biorących udział w badaniu ankietowym jest bardzo dobra lub dobra (mimo pewnych zastrzeżeń i pomysłów na rozwój), podobnie jak, w większości, ocena poszczególnych form współpracy.

- c) Przedstawiciele organizacji wskazują na przychylność, otwartość, chęć pomocy ze strony pracowników urzędu, dobry bezpośredni kontakt oraz indywidualne podejście do organizacji.
- d) Równie pozytywną ocenę deklarują urzędnicy zaangażowani we współpracę, wskazując na aktywność organizacji oraz chęć włączania się w wydarzenia organizowane przez samorząd.
- e) Również respondenci ankiety wskazali na otwartość sektora organizacji na współpracę z samorządem i innymi podmiotami pozarządowymi.

2) Postulaty dotyczące współpracy finansowej:

- a) Poszerzenie katalogu zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym. Zakres współpracy finansowej nominalnie rośnie, choć katalog zadań zleczanych do realizacji organizacjom pozarządowym poszerzany został w latach 2019-2021 w niewielkim zakresie. Warto więc podjąć kroki służące analizie pod kątem tego, które dodatkowo zadania samorząd może w kolejnych latach przekazać NGO do realizacji, z uwzględnieniem zadań, na które można pozyskać finansowanie ze środków UE. Działania te powinny być prowadzone w oparciu o dialog z sektorem pozarządowym. Poszerzanie zakresu przedmiotowego współpracy to istotny kierunek rozwoju w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości oraz polityki deinstytucjonalizacji usług,
- b) Opracowanie katalogu zadań wieloletnich zleczanych organizacjom pozarządowym. Kontraktacja wieloletnia zadań jest rozwiązaniem gwarantującym większą ciągłość realizacji zadania oraz stabilność realizatora zadania. Z punktu widzenia administracji samorządowej kontraktacja wieloletnia ogranicza biurokrację w związku z organizacją mniejszej liczby otwartych konkursów ofert, a odpowiednie zapisy w umowie o dofinansowanie mogą zagwarantować wysoką jakość realizacji zadania mimo długiego okresu realizacji. Postulat ten jednomyślnie był zgłaszany przez obie strony współpracy,
- c) Zmiana przepisów dot. ogłoszeń konkursowych pod kątem uproszczenia zlecania i realizacji zadań publicznych. Obie strony współpracy wskazują na szereg trudności związanych ze współpracą opartą o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Postulaty organizacji dotyczą dalszego upraszczania regulacji – wprowadzania rozwiązań dających większą elastyczność w realizacji zadań, w tym przesunięć w budżecie, zmian w zakresie zadania czy możliwości wnoszenia wkładu własnego w wyłączenie w formie pracy społecznej. Rozwiązania te ułatwią realizację zadań, zmniejszą ryzyko kosztów niekwalifikowanych oraz ograniczą biurokrację związaną z wprowadzaniem zmian do projektów,
- d) Wykorzystanie nowych form współpracy finansowej służących uproszczeniu współpracy. Obszerne wymogi biurokratyczne związane z organizacją otwartych konkursów ofert i poprawną realizacją zadań w oparciu o przepisy ustawy, zmuszają do poszukiwania nowych prostszych rozwiązań, w szczególności w odniesieniu do otwartych konkursów ofert, w ramach których przyznawana jest duża liczba dotacji o niskiej wartości. W tej sytuacji wymagania są takie same jak przy zadaniach o dużej wartości. Stąd ważnym postulatem obu stron współpracy jest wprowadzenie nowych, prostszych rozwiązań takich jak: mikrogranty udzielane przez operatora, czy zakup usług społecznych. Uruchomienie programu mikrograntowego przyniesie dodatkowo korzyść w postaci otwarcia Miasta na współpracę z mieszkańcami działającymi oddolnie, w grupach nieformalnych,
- e) Zwiększenie zdolności organizacji do pozyskiwania funduszy ze środków UE. Zbliżająca się kolejna perspektywa finansowa funduszy europejskich jest szasną, którą warto wykorzystać do rozwoju współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi. Lokalne NGO w większości nie mają samodzielnej zdolności do pozyskania i realizacji dużych projektów finansowanych ze środków unijnych, stąd dobrym rozwiązaniem będą projekty partnerskie z udziałem JST. Poprzez współpracę z samorządem w ramach projektów unijnych organizacje wzmocnią swój potencjał instytucjonalny, zdolność do realizacji i rozliczania dużych zadań, zaś Miasto rozszerzy katalog usług społecznych dla mieszkańców. Dobre doświadczenie współpracy w ramach projektu: Centrum Usług Społecznych dla seniorów może zostać rozszerzone na inne obszary i organizacje,

3) Postulaty dotyczące współpracy niefinansowej:

- a) Ewaluacja i rozwój współpracy w ramach wydarzeń promocyjnych. Jest to obszar dobrej współpracy, zarówno wspólna organizacja wydarzeń promujących działalność społeczną i III sektor (Piknik Lokalni Niebanalni) jak i wzajemne wsparcie w organizacji innych eventów promujących organizacje pozarządowe czy Tomaszków Mazowiecki. W ocenie obu stron współpracy ten kierunek warto rozwijać ale też poddawać ewaluacji (np. formułę poszczególnych wydarzeń). W ocenie uczestników warsztatów diagnostycznych niezbędne jest wzmocnienie działań służących upowszechnianiu działalności społecznej i wolontariatu.
- b) Usprawnienie procesu prowadzenia konsultacji społecznych z udziałem organizacji pozarządowych. Funkcjonowanie ciał dialogu – Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego i Rady Seniorów jest w ocenie respondentów mocną stroną współpracy. Wyzwaniem jest rozwijanie procesów konsultacji włączających indywidualne organizacje, dobór form i trybu konsultacji pozwalających na efektywny dialog i liczny udział mieszkańców.
- c) Aktualizacja polityki lokalowej Miasta wobec NGO z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań organizacji oraz możliwości samorządu. Organizacje korzystają z lokali i przestrzeni będącej w dyspozycji Miasta, doceniają pomoc samorządu w rozwiązywaniu problemów lokalowych, jednak, licznie postulują potrzebę stworzenia wielofunkcyjnej przestrzeni wspólnej dającej możliwość większej swobody realizacji działań dla mniejszych lub większych grup odbiorców, stanowiącej równocześnie miejsce integracji i współpracy III sektora.
- d) Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. Przedstawiciele organizacji pozarządowych biorący udział w warsztatach deklarowali potrzebę szerszego wsparcia NGOśów w zakresie kompetencji: fundraisingowych, informatycznych, księgowych oraz pomocy w zakresie księgowości NGO i kwestii formalno-prawnych. Wskazywano również na konieczności animowania współpracy wewnątrzsektorowej. Przeprowadzona ankieta przyniosła więcej informacji nt. potrzeb edukacyjnych. Najwięcej wskazań otrzymała pomoc w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. Na drugim miejscu znalazły się usługi edukacyjne w postaci szkoleń czy seminariów. Trochę mniejszym zainteresowaniem, cieszyły się usługi księgowe, doradztwo prawne oraz marketingowe. Istotnym argumentem w kontekście tego postulatu jest również konieczność wzmacniania kompetencji organizacji w zakresie poprawnego przygotowywania ofert oraz sprawozdań z realizacji zadań publicznych. Przedstawiciele Urzędu Miasta deklarowali, iż istotną częścią ich obowiązków jest wsparcie organizacji w tym zakresie. Niezbędne jest więc mobilizowanie ich do większej samodzielności w realizacji obowiązków sprawozdawczych. Wszystkie te wskazania leżą u podstaw pomysłu powołania Centrum Wsparcia Doradczego, które odpowiadałoby na wskazane potrzeby organizacji.
- e) Wzmocnienie koordynacji współpracy, powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi. Postulat ten został zgłoszony przez pozarządowych respondentów badania ankietowego, wskazujących na wagę usprawniania wymiany informacji oraz systemowej i bieżącej koordynacji współpracy. Potrzebna jest osoba - „łącznik” - między Urzędem Miasta o sektorem pozarządowym. Ważnym zadaniem dla Pełnomocnika/czki będzie realizacja zapisów Wieloletniego Programu Współpracy. W toku spotkań konsultacyjnych dotyczących założeń WPW, część organizacji zakwestionowało potrzebę stworzenia takiego stanowiska w Urzędzie wskazując na dobre, bieżące kontakty z Wydziałem odpowiedzialnym za współpracę z organizacjami pozarządowymi. W konsekwencji tych postulatów, w Wieloletnim Programie Współpracy zapisano działania mające na celu analizę zasadności powołania Pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w strukturach Urzędu.
- f) Rozwój współpracy jednostek miejskich z organizacjami pozarządowymi. Pozytywne doświadczenia współpracy pracowników miejskich służb pomocy społecznej i przedstawicieli organizacji w ramach zespołów roboczych i interdyscyplinarnych, mogą być punktem wyjścia do dalszego rozwoju współpracy jednostek miejskich ze środowiskiem pozarządowym.

Rozdział 5

Cel główny i cele szczegółowe Programu

§ 8.1. Celem głównym Programu jest stworzenie warunków prawnych do współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców Miasta w oparciu o partnerską współpracę sektora publicznego i społecznego.

2. Cele szczegółowe programu to:

- a) włączenie organizacji pozarządowych jako partnera Miasta na etapie programowania, realizacji i oceny prowadzonych zadań i polityk publicznych w Mieście,
- b) podniesienie efektywności realizacji zadań publicznych realizowanych w Mieście,
- c) zwiększenie możliwości wykorzystania współpracy partnerskiej w realizacji zadań publicznych, w tym we wspólnym realizowaniu przedsięwzięć ze środków pozabudżetowych Miasta,
- d) wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych jako realizatorów zadań publicznych,
- e) efektywne wykorzystanie zasobów komunalnych w realizacji zadań Miasta,
- f) zwiększenie przepływu informacji w zakresie współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi.

Rozdział 6

Zakres przedmiotowy i sposób realizacji Programu

§ 9. 1. Zakres przedmiotowy Programu dotyczy realizacji zadań Miasta w zakresie.

- a) współpracy finansowej,
- b) współpracy niefinansowej.

2. Sposób realizacji Programu określa załącznik do Programu zawierający opis działań, wraz z uzasadnieniem i sposobem realizacji, produktu i czas wdrażania.

Rozdział 7

Priorytetowe zadania publiczne

§ 10. Wyznacza się następujące obszary współpracy w sferze realizacji zadań publicznych:

- 1) pomoc społeczną, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób:
 - a) realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, a w szczególności:
 - prowadzenie działań aktywizujących na rzecz osób potrzebujących wsparcia, w szczególności działań mających na celu integrację osób niepełnosprawnych,
 - programy aktywizujące w zakresie włączania mieszkańców w życie społeczne,
 - podejmowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i integracyjnych mających na celu podnoszenie poziomu wiedzy o chorobach cywilizacyjnych,
 - b) działania mające na celu zapewnienie całodobowego schronienia, posiłków oraz niezbędnego wyposażenia osobom bezdomnym, a także prowadzenie działań długofalowych mających na celu przywracanie do życia w naturalnym środowisku lub rodzinie osób objętych pomocą oraz realizacja programu w ramach Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności,
 - c) prowadzenie punktu wydawania odzieży, obuwia i innych tekstyliów dla mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 2) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej:
 - a) prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
 - b) organizacja imprez sprzyjających integracji rodzin;
- 3) podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej:
 - a) realizacja zadań dotyczących wychowania patriotycznego i pobudzania aktywności obywatelskiej,
 - b) organizacja imprez patriotycznych upamiętniających ważne wydarzenia historyczne,
 - c) upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
- 4) działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym:

- a) realizacja zadań z zakresu Miejskiego programu działań na rzecz seniorów, w szczególności w dziedzinach edukacji, kultury, integracji i aktywizacji;
- 5) działalność wspomagającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnej:
 - a) promowanie przekazywania 1,5% podatku dochodowego na rzecz działalności lokalnych organizacji pożytku publicznego poprzez kampanię społeczną,
 - b) współpraca przy organizacji lokalnych wydarzeń promujących działalność organizacji pozarządowych,
 - c) wdrażanie innowacyjnych rozwiązań wspierających rozwój społeczeństwa obywatelskiego;
- 6) działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży;
- 7) kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:
 - a) organizowanie wydarzeń, imprez i innych form artystycznych z zakresu rozwoju i promocji kultury,
 - b) prowadzenie działań związanych z edukacją regionalną;
- 8) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
- 9) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego:
 - a) działania na rzecz bezdomnych zwierząt,
 - b) działania na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców miasta w tym działania wspierające i poprawiające stan środowiska w mieście poprzez organizację i udział w różnych rodzajach akcjach, wspieranie inicjatyw dla zwiększenia poziomu segregacji odpadów komunalnych;
- 10) turystykę i krajoznawstwo:
 - a) realizacja zadań dotyczących upowszechniania turystyki i krajoznawstwa;
- 11) porządek i bezpieczeństwo publiczne:
 - a) realizacja zadań z zakresu Programu Poprawy Bezpieczeństwa w Tomaszowie Mazowieckim - Bezpieczne Miasto,
 - b) realizacja zadań edukacyjnych z zakresu ochrony przeciwpożarowej, szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie bezpiecznego poruszania się na drogach oraz korzystania z obszarów wodnych;
- 12) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym:
 - a) realizacja zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025,
 - b) realizacja zadań Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- 13) promocji i organizacji wolontariatu:
 - a) upowszechnianie idei wolontariatu oraz obchody Międzynarodowego Dnia Wolontariusza;
- 14) działalność na rzecz rodziny:
 - a) działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania ochrony praw dziecka;

Rozdział 8

Okres realizacji Programu oraz wysokość środków planowanych na jego realizację

§ 11. Program obowiązuje na lata 2023-2026.

§ 12. 1. Finansowanie zadań publicznych zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym odbywa się w ramach budżetu Miasta, zgodnie z zapisami kolejnych programów rocznych oraz ze źródeł pozabudżetowych.

2. Środki przewidywane na realizację niniejszego Programu określa się w wysokości do 1.700.000,00 rocznie, z zastrzeżeniem ust.3.

3. Wysokość środków, o których mowa w ust. 2 może ulec zmianie w zależności od wysokości środków zaplanowanych corocznie w budżecie Miasta.

4. Zadania z zakresu administracji rządowej bądź zadania własne dofinansowane przez dysponentów środków budżetu państwa są realizowane do wysokości środków otrzymanych na te cele.

Rozdział 9

Ocena realizacji Programu

§ 13. 1. Za koordynację, monitoring i ewaluację Programu odpowiada Prezydent.

2. Co roku opracowując projekt rocznego programu współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego uwzględnia się w nim realizację zapisów odpowiednich działań z Programu.

3. Analiza rzeczywistych efektów współpracy finansowej i pozafinansowej będzie zawarta w corocznych sprawozdaniach cząstkowych (tj. w sprawozdaniach z realizacji rocznych programów współpracy) oraz w sprawozdaniu z realizacji Programu, opracowanym po zakończeniu jego obowiązywania. Dokumenty te będą zamieszczane na stronach Urzędu niezwłocznie po ich opracowaniu.

4. Sprawozdania cząstkowe z realizacji Programu przedstawiane są również RDPP.

5. Program może być aktualizowany o ile zaistnieją okoliczności wskazujące na taką konieczność. Aktualizacja Programu wymaga konsultacji z organizacjami pozarządowymi.

Rozdział 10

Informacja o sposobie tworzenia Programu i konsultacjach społecznych

§ 14. 1. Program powstał w ramach realizacji projektu „Tomaszów Mazowiecki - opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miast POPT 2014-2020” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, zgodnie z umową Nr DPT/BDG-II/POPT/7/22.

2. We wrześniu 2022 r. powstały założenia do Programu wypracowane na podstawie warsztatów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych i jednostek organizacyjnych Urzędu oraz badań przeprowadzonych wśród organizacji i analizy dokumentów zastanych.

3. W dniach 17 i 25 października 2022 r. odbyły się spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz Urzędu prezentujące opracowane założenia do Programu. W ramach spotkania z organizacjami pozarządowymi w konsultacjach założeń wzięło udział 28 przedstawicieli lokalnych NGO. Celem spotkań było zebranie uwag do materiału. Do 31 października 2022 r. zbierane były uwagi na formularzach. W tym trybie wpłynęły 2 uwagi. Wszystkie zgłoszone propozycje zmian wpisane zostały do projektu Programu.

4. W listopadzie 2022 r. odbyły się konsultacje projektu Programu zgodnie z obowiązującą Uchwałą nr LXII/519/2010 RADY MIEJSKIEJ TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie przyjęcia „Regulaminu konsultowania z radą działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji”. W konsultacjach wzięły udział dwie organizacje pozarządowych, Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego. Zestawienie uwagi i stanowiska do nich prezentowane jest na stronie www.tomaszow-maz.pl.

5. Rada Działalności Pożytku Publicznego wyraziła pozytywną opinię.

6. Na podstawie w/w i uwzględnionych uwag powstał niniejszy projekt Programu.

Załącznik do Programu

Sposób realizacji Programu Wieloletniego Programu Współpracy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2023-2026 - założenia

Obszar współpracy: Współpraca finansowa Miasta Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi			
Działania	Uzasadnienie działań oraz sposób realizacji:	Produkty:	Termin realizacji:
Zmiana wzoru ogłoszeń konkursowych pod kątem uproszczenia zlecenia zadań publicznych	<u>Uzasadnienie:</u> Usprawnienie sposobu zlecenia zadań publicznym organizacjom pozarządowym w oparciu o dotacje jest kluczowym postulatem zgłaszanym na konsultacjach WPW. Efektem zmian ma być uproszczona procedura realizacji zadań obejmująca m.in. kwestie: a) bardziej elastycznego sposobu wprowadzania zmian do oferty w części merytorycznej i budżetowej, b) możliwość wykazania we wkładzie w większym wymiarze pracy społecznej i wkładu rzeczowego <u>Sposób realizacji:</u> Dla realizacji zadań publicznych zleczanych w roku 2023 oraz latach kolejnych konieczne jest wprowadzenie zmian do wzoru ogłoszenia konkursowego. Wprowadzając zmiany Miasto może korzystać m.in z rekomendacji jakie przygotowała Sieć SPLOT i Związek Miast Polskich, które rozwiązania upraszczające współpracę. https://www.miasta.pl/aktualnosci/dotacje-dla-organizacji-pozarządowych-jak-stosować-nowe-procedury ; http://siecsplot.pl/wp-content/uploads/2019/07/Rekomendacje_dotacje_nowe_rozporządzenia_SPLOT_OFOP_ZMP-1.pdf ; http://siecsplot.pl/wp-content/uploads/2021/03/Rekomendacje_COVID_a_realizacja_zadań_publicznych_8.03.21-2.pdf	Coroczne aktualizacje schematu ogłaszania konkursu	rok 2023
Poszerzenie katalogu zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym	<u>Uzasadnienie:</u> Jednym z przejawów realizacji konstytucyjnej zasady pomocniczości jest stopniowe przekazywanie przez samorządy zadań własnych organizacjom społecznym, które są w stanie samodzielnie te zadania prowadzić zapewniając odpowiednią jakość i efektywność. Kierunek zmian powinien wskazywać na możliwości wykorzystania szans przez NGO do korzystania z funduszy zewnętrznych przy realizacji zadań. W celu rozwoju współpracy samorządu z NGO w Tomaszowie Mazowieckim konieczne jest dokonanie przeglądu zadań własnych i analiza, które z nich mogą być jeszcze zlecone NGO. Ze względu na dynamiczną sytuację w życiu społecznym i gospodarczym takie analizy dokonywane powinny być min. raz na 2 lata. <u>Sposób realizacji:</u> Działanie wymaga przeprowadzenia analizy, które z zadań własnych lub zleconych samorząd Miasta Tomaszowa Mazowieckiego może zlecić organizacjom pozarządowym oraz jaki jest potencjał organizacji do prowadzenia takich zadań. Analiza taka prowadzona powinna być przez zespół roboczy przy Radzie Działalności Pożytku Publicznego.	Analiza możliwości zlecenia nowych zadań organizacjom pozarządowym Katalog nowych zadań zleczanych organizacjom pozarządowym	2024 - przeprowadzenie pierwszej analizy możliwości zlecenia nowych zadań NGO 2026 - przeprowadzenie drugiej analizy możliwości zlecenia nowych zadań NGO
Opracowanie katalogu zadań wieloletnich zleczanych organizacjom pozarządowym	<u>Uzasadnienie:</u> Zlecenie zadań w formie umów wieloletnich zapewnić ma stabilność realizacji kluczowych, powtarzalnych zadań publicznych zleczonych przez Miasto organizacjom pozarządowym. Umowy wieloletnie na 2-3 lata powinny dotyczyć zadań, które: a) są powierzone do realizacji, b) dotyczą stałych powtarzalnych działań, dla których coroczne konkursy są nieefektywne. <u>Sposób realizacji:</u> Działanie wymaga przeprowadzenia analizy obecnie zleczanych zadań publicznych i stworzenie katalogu zadań, które mogłyby wejść do systemu realizacji. Katalog taki powinien powstać w ramach prac np. zespołu roboczego Rady Działalności Pożytku Publicznego przy Prezydencie Miast Tomaszowa w roku 2023. Pierwsze kontrakty wieloletnie mogłyby być wdrażane od 2024 roku na okres pilotażowo 2 lat.	Katalog zadań wieloletnich Ogłoszenia konkursowe na zadania wieloletnie	rok 2023 opracowanie katalogu zadań rok 2024 pierwsze pilotażowe konkursy na zadania wieloletnie
Uruchomienie Lokalnego Programu Mikrograntowego	<u>Uzasadnienie:</u> Mając na uwadze uproszczenie systemu realizacji zadań oraz stworzenie warunków do zwiększenia aktywizacji mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego Miasto uruchomi Lokalny Program Mikrograntów oparty na zakupie usługi. Program wspierać będzie mikroprojekty (np. do 5.000 zł) realizowane przez organizacje pozarządowe oraz grupy mieszkańców. Realizacja programu ma zwiększyć aktywność społeczną mieszkańców, zwiększyć liczbę grup nieformalnych działających w mieście oraz zachęcić organizacje pozarządowe do podejmowania nowych inicjatyw.	Zarządzenie Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego o zakupie usługi na realizację	2023- realizacja pilotażowego Lokalnego Programu Mikrograntów 2023 -

	<u>Sposób realizacji:</u> W roku 2023 Miasto przeprowadzi pilotażową wersję programu w celu przetestowania mechanizmu. Na podstawie ewaluacji pilotażu powstanie analiza, która zadania z katalogu zadań zleczanych obecnie w trybie dotacyjnym mogą być efektywnie prowadzone w formie mikrograntów.	pilotażowego Lokalnego Programu Mikrograntów w 2023 Ewaluacja pilotażowego programu	przeprowadzenie ewaluacji pilotażu oraz analizy katalogu zadań publicznych, które mogą być przeniesione do realizacji w trybie mikrograntów 2024-2026 - wprowadzenie mechanizmu do realizacji współpracy z mieszkańcami i NGO
Wprowadzenie zakupu usług społecznych do katalogu form współpracy finansowej	<u>Uzasadnienie:</u> Realizacja współpracy finansowej samorządu i organizacji pozarządowych może być realizowana w różnych formach prawnych. Jedną z nich są zakupy usług. Forma ta w przypadku usług społecznych jest obecnie nie wykorzystywana w Tomaszowie Mazowieckim. Zakupy usług pojedynczych o małej wartości np. wydarzeń kulturalnych mogą być efektywniej realizowane w tej formie niż w przypadku dotacji. W szczególności warte rozważenia jest wykorzystanie zakupu usług do 130 tys. zł netto gdzie zastosowanie ma regulamin zakupu usług. Wdrożenie zakupów może znacząco uprościć współpracę na miasta z NGO przy określonych działaniach. <u>Sposób realizacji:</u> Realizacja zakupu usług od NGO wymaga analizy czy i jakie zadania obecnie zlecone w drodze konkursu lub trybu 19 a spełniają znamiona usługi z katalogu usług społecznych (kod CPV). Realizacja działania wymaga: a) przeprowadzenia analizy obecnie zleczanych zadań/kupowanych usług, b) opracowanie procedury zakupu usług dla wskazanych działań, c) przeprowadzenie pilotażu wdrażania mikrosług, d) wdrożenie rozwiązania	Analiza zadań pod kątem wprowadzenia zakupu usług społecznych Katalog usług społecznych Procedura zakupu usług w formie Zarządzenia Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego	2023 - przeprowadzenie analizy 2024 - przeprowadzenie pilotażu 2025-2026 wprowadzenie rozwiązania do systemu współpracy lokalnej poprzez odpowiednie zapisy w rocznym programie współpracy miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi.
Wzmocnienie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków poza budżetowych na zadania publiczne	<u>Uzasadnienie:</u> Mając na uwadze trudną sytuację finansów publicznych samorządów jednym z kluczowych zadań jakie powinno być wspierane w najbliższych latach, to zwiększenie zdolności organizacji pozarządowych do aplikowania o środki pozabudżetowe. Instrument jest szczególnie ważny jeżeli chodzi o środki europejskie lub z tzw. mechanizmu norweskiego. Oba wymagają wkładów na poziomie 5-10% wartości projektu. <u>Sposób realizacji:</u> Dla realizacji zadania konieczne jest uruchomienie dwóch mechanizmów. Jeden to wsparcie doradcze przy pozyskiwaniu środków (patrz zadania dot. utworzenie Centrum Doradztwa dla NGO) oraz utworzenie rezerwy finansowej na dofinansowanie wkładów własnych do dotacji zewnętrznych. Mechanizm „funduszu wkładów własnych” jest rozwiązaniem stosowanym w wielu miejscach w Polsce. W regionie program takich dotacji prowadzi miasto Łódź. https://uml.lodz.pl/decydujemy/wspieramy/ngo/fundusz-wkladow-wlasnych/	Regulamin konkursu na wkłady własne	2024 przeprowadzenie analizy potrzeb w zakresie funduszy zewnętrznych dot. wymaganych wkładów własnych oraz opracowanie regulaminu konkursu

Partnerstwa projektowe	<u>Uzasadnienie:</u> Jednym z wyzwań jakie wskazywały organizacje pozarządowe było zwiększenie liczby wspólnych projektów Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi do środków pozabudżetowych. Obecnie miasto realizuje jeden projekt do funduszy europejskich w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi. Organizacje wskazują, że nie mają potencjału na samodzielne aplikowanie o środki europejskie, szczególnie z EFS + ze względu mały potencjał i rozbudowane procedury aplikowania i rozliczania. Tworzenia partnerstw zwiększa szanse organizacji na wykorzystanie w/w funduszy do rozwoju usług społecznych w mieście i wzmocnienia swojego potencjału organizacyjnego. <u>Sposób realizacji:</u> Realizacja działania wymaga powołania zespołu ds. projektów partnerskich miasta Tomaszowa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi. Zadaniem zespołu będzie stworzenie bazy koncepcji projektowych oraz wniosków do konkursów w szczególności do Fundusze Europejskiego dla Łódzkiego 2027. Działanie powiązane jest z działaniem związanym z utworzeniem Centrum Wsparcia dla organizacji pozarządowych (patrz współpraca niefinansowa), którego zadaniem ma być wsparcie organizacji pozarządowych w aplikowaniu i realizacji projektów ze źródeł pozafinansowych.	Zarządzenie Prezydenta Tomaszowa Mazowieckiego lub uchwała RDPP o powołaniu zespołu ds. opracowania katalogu listy projektów partnerskich	2023 - powołanie zespołu i stworzenie listy projektów partnerskich 2023-2026 wspólne aplikowanie i realizacja projektów partnerskich
------------------------	--	---	---

Obszar współpracy: Współpraca niefinansowa Miasta Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi			
Działania	Uzasadnienie działań oraz sposób realizacji	Produkty	Termin realizacji
Usprawnienie procesu prowadzenia konsultacji społecznych z udziałem organizacji pozarządowych	<u>Uzasadnienie:</u> Włączenie partnerów społecznych w proces tworzenia polityk publicznych i w opracowanie dokumentów strategicznych jest kluczowe dla jakości tych dokumentów. Organizacje pozarządowe działając dla społeczności lokalnych są blisko problemów mieszkańców - mają rozpoznane potrzeby i problemy lokalne - mogą tą wiedzę wnieść w proces diagnozy środowiska leżącej u podstaw każdego planowania strategicznego. Dobra diagnoza potrzeb oznacza efektywne planowanie celów i zadań a później skuteczną - dzięki współudziałowi organizacji - ich realizację. Organizacje pozarządowe uczestniczące w konsultacjach WPW wskazywały na konieczności usprawnienia procesów konsultacyjnych, pod kątem dostosowania terminów i form konsultacji oraz usprawnienia komunikacji i dialogu wokół zgłaszanych przez NGO postulatów. <u>Sposób realizacji:</u> Usprawnienie procesów konsultacyjnych i dialogu z Miastem w pierwszym kroku wymaga wypracowania we współpracy z organizacjami pozarządowymi katalogu zaleceń i rekomendacji dot. organizacji procesów konsultacyjnych przyjaznych organizacjom i realnych do realizacji przez Miasto, ze szczególnym uwzględnieniem: a) konsultacji rocznego Programu Współpracy, b) konsultacji kluczowych dokumentów strategicznych, wskazanych przez NGO, c) działalności Rady Działalności Pożytku Publicznego i jej współpracy ze środowiskiem NGO Kolejnym krokiem jest wdrożenie zaleceń i rekomendacji w praktykę funkcjonowania Urzędu i jeśli to będzie niezbędne zmiana procedur i regulacji określających sposób prowadzenia konsultacji społecznych w Mieście	Katalog zaleceń i rekomendacji dot. organizacji procesów konsultacyjnych	2023 - Opracowanie zaleceń i rekomendacji 2024-2026 Wdrożenie zaleceń i rekomendacji w praktykę urzędu
Aktualizacja polityki lokalowej Miasta wobec NGO z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań organizacji oraz możliwości samorządu	<u>Uzasadnienie :</u> Organizacje pozarządowe podczas konsultacji wskazywały na konieczności zmiany polityki lokalowej Miasta wobec NGO. Chodź podkreślano pomoc samorządu w rozwiązywaniu indywidualnych problemów lokalowych organizacji, wskazywano jednak na często niesatysfakcjonujące warunki lokalowe oraz konieczność wnoszenia opłat za użytkowanie, które mimo stawek preferencyjnych stanowią znaczne obciążenie dla możliwości organizacji społecznych. Powtarzał się postulat stworzenia przestrzeni wielofunkcyjnej dedykowanej organizacjom pozarządowym, umożliwiającej im swobodne funkcjonowanie i współpracę. <u>Sposób realizacji:</u> Realizacja działania wymaga powołania zespołu ds. aktualizacji polityki lokalowej Miasta z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych. Zespół, dzięki wsparciu eksperta/ów, będzie korzystać z rozwiązań i dobrych praktyk stosowanych w JST w tym zakresie. Kolejnym krokiem będzie wdrożenie wypracowanych rekomendacji.	Katalog rekomendacji dot. polityki lokalowej wobec NGO	2023 Opracowanie katalogu rekomendacji 2024-2026 Wdrożenie zaleceń i rekomendacji w praktykę urzędu
Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych	<u>Uzasadnienie:</u> Organizacje pozarządowe podczas konsultacji wskazywały na szereg potrzeb o charakterze informacyjnym i edukacyjno-doradczym. Deklarowały zapotrzebowanie na wsparcie m.in w zakresie: prowadzenia księgowości, kompetencji informatycznych, pozyskiwanie środków zewnętrznych. Urzędnicy wskazywali natomiast na niską jakość składanych do Urzędu dokumentów - wniosków i sprawozdań z realizacji zadań publicznych. Wszyscy podkreślali korzyści wynikające z dotychczasowej współpracy między organizacjami ze wskazaniem, że nadal warto ją rozwijać. Rozwijanie przez samorząd potencjału sektora lokalnych organizacji pozarządowych skutkuje bardziej efektywną realizacją zlecanych zadań publicznych oraz większą samodzielnością organizacji w zakresie korzystania ze	Opracowanie koncepcji działania Centrum Wsparcia Doradczego dla Organizacji Pozarządowych i Grup Nieformalnych Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla Organizacji Pozarządowych i Grup Nieformalnych	2023 opracowanie koncepcji, uruchomienie pilotażowych usług ewaluacja działań 2024- 2026 Funkcjonowanie Centrum Wsparcia Doradczego dla Organizacji Pozarządowych i Grup Nieformalnych

	źródeł zewnętrznych i realizacji dużych projektów, w tym finansowanych ze środków UE. <u>Sposób realizacji:</u> Powołanie Centrum Wsparcia Doradczego dla Organizacji Pozarządowych i Grup Nieformalnych jako zadania zleconego organizacji pozarządowej lub zakup usługi, do którego zadań będzie należeć m. in: 1. Wsparcie organizacji w zakresie przygotowania i rozliczania ofert, wypracowanie założeń do systemu wsparcia 2. Opracowanie systemu cyklicznych spotkań merytorycznych /działań/przedsięwzięć NGO- Miasto 3. Ułatwienie dostępu NGO do bieżącej informacji (np. strona ww dedykowana NGO/Grupa FB) 4. Aktualizacja informatora o organizacjach pozarządowych 5. Opracowanie bazy zasobów organizacji pozarządowych 6. Pomoc edukacyjno- doradcza w m.in zakresie: prowadzenia księgowości, obsługi informatycznej, pozyskiwania środków zewnętrznych 7. Działania integrujące lokalny sektor organizacji pozarządowych w wymiarze branżowym i ponadbranżowym		
Powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds współpracy z organizacjami pozarządowymi	<u>Uzasadnienie :</u> Osoby uczestniczące w konsultacjach, zarówno reprezentujące organizacje pozarządowe jak i Urząd, podkreślały konieczność dalszego zacieśniania współpracy i usprawniania dialogu. Organizacje oczekują powołania w Urzędzie rzecznika spraw organizacji - osoby mającej kompetencje i zasoby czasowe, dedykowanej do współpracy z NGO. Również plany zawarte w Wieloletnim Programie Współpracy wymagają przekrojowej koordynacji w urzędzie w celu bieżącego wdrażania przyjętych założeń. <u>Sposób realizacji:</u> Powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds współpracy z organizacjami pozarządowymi, o ramowym zakresie zadań: 1. koordynowanie współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi 2. koordynowanie wdrażania Wieloletniego Programu Współpracy i rocznych programów 3. budowanie systemowej współpracy między komórkami i jednostkami miejskimi współpracującymi z NGO 4. bieżący kontakt i dialog z organizacjami pozarządowymi, pomoc w rozwiązywaniu problemów organizacji 5. działania służące integracji sektora organizacji pozarządowych oraz ułatwianiu współpracy z Miastem i jednostkami miejskimi	Powołanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds współpracy z organizacjami pozarządowymi	2023 Analiza w zakresie potrzeb i rozwiązań związanych z powołaniem Pełnomocnika/czki Prezydenta 2023- 2026 Funkcjonowanie Pełnomocnika/czki Prezydenta ds współpracy z organizacjami pozarządowymi (o ile uznane zostanie za celowe)
Rozwijanie działań służących promocji organizacji pozarządowych oraz upowszechnianie wolontariatu w środowisku lokalnym	<u>Uzasadnienie:</u> Miasto współpracuje z organizacjami w zakresie szeregu działań promocyjnych - organizacje aktywnie włączają się w wydarzenia organizowane przez samorząd a miasto aktywnie wspiera promocyjnie i organizacyjnie działania NGOów. Jednym z ważnych, corocznych wydarzeń jest konkurs kreatywności społecznej „Lokalni niebanalni”. Osoby uczestniczące w konsultacjach wnioskowały o rozwój tego kierunku współpracy, podkreślano jednak konieczność ewaluacji dotychczasowych działań (np. w ocenie organizacji formuła Pikniku NGO wymaga aktualizacji). Zwracano również uwagę na kryzys wolontariatu i konieczność podjęcia działań zachęcających mieszkańców do działalności społecznej, skierowanych szczególnie do najmłodszego pokolenia. <u>Sposób realizacji:</u> Realizacja działania zakłada: - ewaluację dotychczasowej współpracy - aktualizację katalogu pomysłów na działania w zakresie promocji organizacji pozarządowych i upowszechnienie wolontariatu - rozwój idei konkursu „Lokalni niebanalni” Patronem realizacji działania jest Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego.	Katalog pomysłów na działania wraz z zasadami współpracy	2023 Wypracowanie katalogu pomysłów na działania wraz z zasadami współpracy 2023-2026 Realizacja wypracowanych pomysłów

Rozwój współpracy jednostek miejskich z organizacjami	<u>Uzasadnienie:</u> Miejskie jednostki organizacyjne również prowadzą współpracę z organizacjami pozarządowymi. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej NGOsy włączają się w różne zadania wsparciowe np. zespoły interdyscyplinarne. Obie strony podkreślały wagę tej współpracy oraz znaczenie kontaktu osobistego dla jej powodzenia. Warto ten kierunek współpracy rozwijać, gdyż usprawnia on pracę instytucji i przynosi wymierne korzyści dla odbiorców pomocy - mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. <u>Sposób realizacji:</u> Rozwój współpracy jednostek miejskich z organizacjami pozarządowymi wymaga wskazania koordynatorów współpracy w poszczególnych jednostkach. Osoby te będą odpowiedzialne w szczególności za: - coroczne planowanie i systematyczną ewaluację współpracy, w ramach opracowania rocznego programu współpracy, - wsparcie jednostki w nawiązywaniu kontaktów i bieżącej współpracy z NGO, - wsparcie NGO w kontaktach z jednostką Roczny Program Współpracy uwzględnia zadania dotyczące współpracy danej jednostki z organizacjami w danym roku, zgłoszone przez koordynatorów współpracy.	Wykaz osób odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami w jednostkach miejskich	2023r. Przygotowanie wykazu osób
---	--	---	----------------------------------